

מנשרחן נשרמה

עיונים ופניות בפרשה מכות מדרשו ושיעוריו של
הגאון הניקא רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

פרשת בחוקותי

ג'תתק"ח
85

כל הברכות הגשמיות נמשכות בטבע ובהכרח ע"י דביקות הנפש ביוצרה

וְנָתַתִּי גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וגו' וְהִשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת בְּצִיר וגו' (כו, ד-ה). ביאר בספר עבודת הקודש למהר"ם בן גבאי (ח"ב, ז), שלכן הוזכרו בתורה רק הייעודים הגשמיים ולא הייעודים הרוחניים, כי אין מטרת כל הברכות הגשמיות כ"עוד, ולא בא הכתוב אלא לגלות ולהגיד הנמשך והמתחייב בהכרח מטבע העבודה, וללמדנו שכל הטובות וההצלחות נמשכות אחר המצוות, הם בטבע אלהי שהטביע בהם, כי קיום התורה והמצוות הם המפתח העצמי למקור הטובות כולם, כי הם תלויים בהם. ומזה נלמד בקל וחומר, שאחר שאלה הטובות נמשכות אחר עשיית התורה והמצוות, ומתחייבות מהם, והנפש היא סיבתם, שמצד דביקות הנפש הטהורה היא ומעשיה הטובים ועבודתה לה', שהוא היחוד, גרמה בתועלתה אל הגוף - כל שכן שיועילו להשאירה בנועם מתמיד, במקום ההוא שהיתה פונה אליו, ועודנה מחוברת אל הגוף, שהרי ההשארות והעונג ההוא, נמשך גם כן אחר התורה ומצוותיה בטבע, וקל וחומר הוא. ואם היה בעל גמולות מיעד הגמול הרוחני בפירוש, היה כפול ומותר גמור, אחר שנדון אותו בקל וחומר מהיעוד הגשמי, מאחר שזה וזה נמשכים אחר המצוה ומתחייבים מהם בטבע.

וכן ביאר החסיד יעב"ץ בספרו יסוד האמונה (עמ' כד), והוסיף שהרשעים משנים טבעו של עולם, כי השי"ת עשה את העולם ישר, ונתקלקל בחטאו של אדה"ר, ובזכות ישראל יחזיר העולם לטבעו, והאריך לבאר פסוקים אלו, ע"ש כל הענין.

אמנם השל"ה (תולדות אדם, בית אחרון, קנו) ביאר שהייעודים הרוחניים הוזכרו גם כן, כי רק כח ההשפעה שהיא למעלה למעלה בשרשה נקרא 'גשם', אחר כך יורד ונוקב, ובכל העולמות נקרא גשם בשאלה, אבל הוא ממדרגה למדרגה עד שמקוים 'נאם ה' אענה את השמים והם יענו את הארץ' (הושע ב, כג), ונתהוה אלו הטיפות המרוות את הארץ, והולידו והצמיחו וגורמים חיים לעולם, והמדרגה שהיא למעלה מזה נקרא גם כן גשם, והוא יותר חיים רוחניים עד למעלה ברום המעלות, אשר שם שם גשם בעצם, הוא החיות הרוחנית הנצחית, שהוא סוד תענוג עולם הבא הנצחי, וכן ענין כל ההבטחות שבפרשה. נמצא מבואר שאדברה השכר הרוחני נזכר בעצם, ובעוד אנחנו גשמיים, מתבארים לנו התיבות גשמיות כפי ענינו עתה.

ארץ ישראל מוכנת לברכה ושפע גדול מאד דרך הטבע, אם לא שהחטא גורם

וְעַץ הַטֶּהֱוֶה יִתֵּן פֵּרוֹ (כו, ד). פירש"י, הן אילני סרק, ועתידין לעשות פירות, ומקורו מתורת כהנים (בחוקותי א"פ א'), והוא כמו שהיה קודם חטא אדה"ר, כדאיתא בבראשית רבה (ה, ט), וז"ל: 'עץ עושה פרי' (בראשית א, יב), אפילו אילני סרק עשו פירות, וכה' בירושלמי (כלאים פ"א ה"ז), ובשל"ה (תולדות אדם, בית דוד קמא, רנ), ציין בזה לדאיתא בכתובות (ק"א): שעתידה א"י שתוציא גלוסקאות וכלי מילת, כי ע"י שתמלא הארץ דעה, ממילא ימשכו הטובות ההם בטבע. וכעין זה ביאר בהפלאה (שם), שכאשר יתוקן לעתיד חטא אדה"ר ובלע המות לנצח, ממילא תהבטל קללת האדמה ותוציא גלוסקאות. והוסיף שזהו ששאל יעקב אבינו (בראשית כח, ט) 'ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש', היינו שיתוקן החטא ולא יצטרך ליגיעת אדה"ר, אלא לחם לאכול מוכן, ובגד מוכן ללבוש, שתוציא הארץ גלוסקאות וכלי מילת. וזהו מ"ש (ישעיה ס, כא) 'וְעִמָּן פִּלֶּם צִדִּיקִים לְעוֹלָם יִיְשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶר מְטָעִי', שלא יצטרך לחיזוק ע"י יגיעה ועמל, אלא כפי אשר נטע ה' גן בעדן מקדם, מעשי ידיו יתברך להתפאר. וכבר ביאר כן גם המהר"ל בנצח ישראל (פ"א), והוסיף, שהארץ הקדושה מוכנת לברכה בכל אם לא שהחטא גורם, וכדאיתא בתענית (כג) שבימי שמעון בן שטח היו גשמים יורדין מלילי שבתות עד לילי שבתות, עד שנעשו

חטים ככליות, ושעורים כגרעיני זיתים, ועדשים כדינרי זהב, וצורו מהם חכמים והניחו דוגמא לדורות, להודיע כמה החטא גורם, כמ"ש (ירמיה ה, כה) 'עֲנוּתֵיכֶם הֵטוּ אֵלַי וְחַטְאוֹתֵיכֶם מָנְעוּ הַטּוֹב מִכֶּם', וא"כ זה הוי אף למאן דאמר 'אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד' (ברכות לד:), כי דבר זה לא יקרא נס שלא כדרך הטבע.

וגם במה שכתוב 'וְהִשִּׁיגְתִּי חֵיָה רָעָה מִן הָאָרֶץ' לדעת רבי שמעון בתו"כ (כאן) היינו שלא יזיק, ובשפתי כהן (כאן) הביא מרבינו סעדיה גאון, והשבתי, פירוש, אשבייתם מטבעם שלא ירעו (שלא יהיו רעים ומזיקים), שנאמר וגר זאב עם כבש. ואומר זאב וטלה ירעו כאחד ואריה כבקר יאכל תבן לא ירעו ולא ישחיתו. ע"כ. וביאר הרמב"ן, שכאשר יקיימו המצוות, תהיה ארץ ישראל כמו שהיה העולם מתחילתו קודם חטאו של אדם הראשון, שאין חיה ורמש ממית אדם, וכמ"ש (ברכות לג) אין ערוד ממית אלא חטא ממית. וזה שאמר הכתוב (ישעיה יא) 'וְשִׁעֲשַׁע יוֹנָק עַל חֵר פֶּתֶן'.

לעת"ל יזכו עמי הארץ ללמוד תורה,

וכשיכניעו החומר לצורה, תהיה אחדות, ותימשך הברכה

ובתורת משה לחת"ס (פ' בחוקות) ביאר שאילני סרק רומז על עמי הארץ, שלעתיד תמלא הארץ דעה, ולא יהיו רק כעלים ומחזיקים, אלא יתנו פרים, שהם עצמם ילמדו, ואז שוב לא יוכלו לעסוק בדרך ארץ בענייני העולם, ולכן אמר אחר זה 'וְהִשִּׁיג לָכֶם מִמִּילָא דִּישׁ אֶת בְּצִיר', ע"ש עוד דברים נפלאים בזה. וכעין זה ביאר גם בתפארת שלמה, והוסיף שדעת ה' תתפלא אפילו לאומות העולם, כמ"ש (ישעיה ב, ג) 'ונהר אילוי כל הגוים', ומכל שכן בני ישראל זרע קודש, לא ידח מהם נדח, כולם יכירו כח מלכותו, ועליהם יעשו פרי לתרופה. וכ"ה בפרי צדיק, ע"ש כל הענין ע"פ דרכו.

ובתולדות יעקב יוסף כתב שאף עתה שייכת ברכה זו, וביאר הפסוקים באופן אחר קצת, שכאשר יתקיים 'ונתנה הארץ יבולה', שעמי הארץ, המוני העם, יתנו פריים ויתעוררו לטובה, זה גורם ש'עץ השדה יתן פרי', שהתלמידים חכמים הנקראים 'עץ' (תענית ז) גם כן יתנו פריים. ובספרו צפנת פענח (פ' ויקהל) ביאר זאת עוד בפסוקים אלו, שאם בחוקותי תלכו' שתהיו עמלים בתורה, 'ואת מצותי תשמרו' לשמור ולעשות, כלומר שיכניע האדם את חומרו אל הצורה, ואח"כ 'לעשות אתם', שהוא מלשון 'את הנפש אשר עשו בחרן' (בראשית יב, ה), כלומר לקשר אנשי החומר אל אנשי הצורה, ובזה יתקשר הגשמי ברוחני, וזהו 'ונתתי גשמיכם בעתם', שאנשי החומר, שהם גשמיים, יכניעו נדח אנשי הצורה הנקראים 'בעתם', אז 'ונתנה הארץ יבולה', ו'עץ השדה', אילן סרק, יתן פרי', שיהיה אחדות אחת בעולמות ובשנה ובנפש האדם.

כל צרות הגלות וכל סבל בגלות נחשב לנו כמו קרבן,

ויהיה לנו על זאת שכר רב למאד מאד

אף אָנִי אֶעֱשֶׂה זאת לָכֶם וגו' (כו, טז). כתב הרמב"ם באגרת תימן בזה"ל: יש עלינו לשמוח במה שנסבול ונשא מן הצרות ואבידת הממון והגלות והפסד עניינינו, שכל זה לתפארת היא לנו לנגד בוראנו, וכבוד גדול, וכל מה שיפול ממנו בענין הזה הוא חשוב כקרבן כליל על גבי המזבח, ויאימר לנו על זה (שמות לב כט) 'מלאו ידכם היום לה' ולתת עליכם היום ברכה'. לפיכך ראוי להם שיברחו וירדפו אחרי ה', ויכנסו למדברות ולמקומות שאין בהם ישוב, ושלא יחושו על התבודד מאנשי סודם, וגם לא יחוסו על אבידת ממון, שכל זה דבר מועט ומצער לנגד מלך מלכי המלכים הקב"ה, המולך על הכל, השם הנכבד והנורא הזה, ה' אלקיך, ונאמן הוא לשלם שכר טוב בעולם הזה ובעולם הבא. ובדרך הזה מצאנו החסידים הטהורים רודפים האמת ומשיגים אותה, הם בורחים לדת האל מקצוות הארץ הרחוקות וישימו מגמותם למקומות החסידים, כדי שיוסיפו להם מאור התורה, וכדי שישגו בענין זה מן הקב"ה מהטובה.

ישים דרשו זאת גם שתתן פריה ביומה, כאדה"ר קודם החטא, וז"ל: 'ועץ השדה יתן פרי', לא כדרך שהוא עושה עכשיו, אלא כדרך שעשתה בימי אדה"ר, ומנין שהעץ עתיד להיות נטוע ועושה פירות בן יומה, ת"ל (תהלים קיא, ד) 'זכר עשה לנפלאותיו', ואומר (בראשית א, יא) 'עץ פרי עושה פרי למינו', מלמד שבו ביום שהוא נטוע בו ביום עושה פירות. ומנין שהעץ עתיד להיות נאכל, ת"ל 'עץ פרי' וכי' מה פרי נאכל אף העץ נאכל. ומנין שאף אילני סרק עתידים להיות עושים פירות, ת"ל 'ועץ השדה יתן פרי'. ע"כ. וגם' שיוניים: שעושה פירות בן יומו, וגם העץ נאכל, וגם אילני סרק מוציאים פירות.

ישי לציון בזה למובא בספר סדר הלכה על הרמב"ם (הל' ציצית פ"ג), שהגאון בעל חידושי הר"מ לא הקפיד בברכת האילנות שיהיו דוקא עצים העושים פרי. וביאר טעמו, לפי שמתח"ל לת הבריה גם אילני סרק הוציאו פירות, וכי' היה לעתיד לבא. ואנ"ש שעכשיו אין מוציאים פירות. מ"מ י"ל שיעקר הברכה על שעת הבריה הוא, וכנוסס הברכה וברא בו וכי' יביאר בשפתי כהן, שלכן תקנו ד"ל (ברכות לח). הברכה המוציאה 'לחם' מן הארץ, לפי שאנו מאמינים שעתידה הארץ להוציא לחם גמור ומוכן לאכילה. וכ"כ גם הב"ח (או"ח סי' קסז).

”והיה אור הלבנה כאור החמה” (ישעיהו ל, כו)

משיעורים יום ה' בלק תשע"א ויום א' בהעלותך תש"ע

בחודש תשרי שהכל אומרים בו "ה' הוא האלהים", כי השיב יעקב את הלב לידיעה ברורה כשמש ביום, שה' הוא האלהים, כמ"ש "והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו".

מיציאת מצרים עד קבלת התורה הוא סוד התפילין ותיקון המלכות בשלימות

וכשיצאו ישראל ממצרים עד שבאו לפני הר סיני, השיגו את ענין התפילין. כי בתחילה היו סגורים במצרים בבחי' ס' סתומה ד' דם, שהיא אות מ' מלאה בדם, והיא טומאת מצרים שסמכו על כוחם ומומנם שהוא ענין הדמים, ולכן גילה הקב"ה במכת דם שכל השפעים שיש בידם הם מהס"מ, ואינו שפע אמיתי, והיא האות מ' דהס"מ שראה פנחס בזוהר (בדף רלז). שהייתה מלאה בדם, ותיכף כשנגלה אור הקדושה מתבטלת הגאווה של הס"מ, והיא מכת דם. ואח"כ לקחו את דם הפסח והמילה שהוא דם דמסירות נפש, ונתנוהו על הדלתות והמשקוף שנראה כהאות ס' סתומה, ועי"ז יכלו לצאת ממצרים כמ"ש באיוב (ג, י) "לא סגר דלתי בטני", שהוא כנגד דם הלידה הטורה להטרה לפני ה' כמ"ש (שיר"ש א, ד) "משכני אחריך נרוצה", שהוא ספירת העומר, "הביאני המלך חדריו" זה מתן תורה. ובהר סיני נתגלה להם כזקן, שהיא מ' דמלך תחתון כמ"ש בזוהר (שם) מ' דא מלך עליון, היינו שעודו הולך שכבר כבש גם את הארץ, וזה כנגד האות ס' וריבוע דתפילין של יד. וכמעט שבאו ישראל לשלימות סוד התפילין, שהוא תיקון עולם במלכות שד"י, והיו זוכים להכנס לארץ ולהמליך שם את קוב"ה שזה כנגד החודש השביעי ויעקב אבינו.

אין אדם יכול לזכות לתורה אלא כלומד בראיה ולא בראיה ושכל

ולאחר שקבלו את התורה באהבה ויראה גדולה, אע"פ שהיו צדיקים גמורים (אזה"ח בראשית טו, טז), טעו בעגל. והוא קושי וכאב גדול להבין איך לאחר שראו את היראה הגדולה בהר סיני, יכלו לטעות בעגל כמ"ש (בתהילים קו, כ) "וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב". אלא שמה שאדם עוזב את התורה ובא לידי חטא אע"פ שהוא מאמין ויודע מאמיתות התורה והמצוות, הוא מפני שאינו הולך במידת יעקב שהיה לימוד התורה מן הלב ולא מן המוח. כי העינים והאוזניים מנגדים זה לזה, שמצד אחד שומע מאמיתות התורה וההשגחה, ומאידך רואה בעיניו פירוד והסתרה. לכן ציונו ה' יתברך על השמיעה כמו שכתוב "ועתה אם שמוע תשמעו בקולי" (שמות י"ט), וכן בנביא "כי אם את הדבר הזה ציווית אותם לאמר שמעו בקולי" (ירמיה ז, כג), שהוא לימוד התורה בשמיעה והלב ולא בראיה ושכל (שאוזניים והשמיעה הם בחי' בינה ליבא שהוא ס"ג גימט' אוזן כמ"ש באוצ"ח פ"א), כי כשלומד על ידי העינים והשכל מגשים את התורה, וכשלומד על ידי השמיעה והלב, מפרש את התורה על פי חז"ל והצדיקים שבכל דור, כמו שיש מקומות שפירשו חכמים שלא על פי פשוטו של מקרא, שהוא היפך הפשט והסתכלות בדרך העינים.

כשהתורה יורדת למקום נמוך מהאוזניים ללב אין האדם שוכח את לימודו

לכן אמרו בגמ' תענית (בדף ז). שהתורה נמשלה למים, ופירושו, שהתורה יורדת למקום נמוך, מהאוזניים ללב. שהאזניים הם בית קיבול, כמו שרואים בצורה האוזן, וכשהתורה יורדת מהאזניים ללב, היא משתמרת ואין האדם שוכח את לימודו. ולכן אע"פ שהתורה משולה לאש כמ"ש (ירמיה כג, כט) "הלא דברי כאש נאום ה'", שהיא כנגד השמש ושי"ן דתפילין של ראש, והם עיקר המוחין, מכל מקום אין קיום אש התורה שהיא ידיעה ברורה שאין דבר חוץ מן התורה, אם תחילה אינה כמים שיורדים למקום נמוך. ולכן אע"פ שהתפילין של ראש הם עיקר המשכת המוחין, מניחים תחילה תפילין של יד, כי כדי שיבוא למדרגה אמיתית בהשגת התורה, צריך שכל לימודו יהיה על פי השמיעה ועל ידי הלב. כי מחטא אדם הראשון נפלו העינים ממדרגתם, והעולם כמו סומין, וכפי שהסומא יודע את הדרך שלא ע"פ ראייה אלא ע"פ שמיעה, כך צריך האדם לנשט לתורה, ולקבל

אין היראה נולדת באדם אלא מכח קדושת ידיעת התורה שבמוחו

כתיב "והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יאיר שבעתים" והוא ענין התפילין, שתפילין של ראש הם כנגד החמה, ותפילין של יד הם כנגד הלבנה. תפילין של ראש הם כנגד שם הוי"ה וכנגד השמש, שהמוחין מאירים כמו שמש ביום, לידע שאין עוד מלבד התורה ודוך ה', והיא עבודה מיראה כמ"ש בתפילין של ראש "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", והוא כנגד החכמה שהיא מולידה את היראה, כמ"ש בזוהר פר' פינחס (בדף רנ"ח ע"א) 'אבא יסד ברתא', כי אב הוא כנגד החכמה כמ"ש (בבר"ר פ"צ ס"ג) אב בחכמה, 'ברתא' היא הבת שהיא היראה כמ"ש בתיקונ' ז' (ת"ל), והוא כנגד היראה דליל שבת קודש (זוה"ק ה'), שהיא יראה הבאה ממוחין דגדלות דשבת. כי שבת היא ש-בת (זוהר ויקהל רד). כלומר שע"י האות ש' שהיא ענין תפילין של ראש וכנגד השמש, נולדת הבת שהיא היראה מה' ב"ה. וכן השופט הי"ג שהוא שמשון, נקרא על שם השמש שהיא שמא דקוב"ה (סוטה י). כי על ידו נפלה אימתה ופחד על כל החיצונים. כמו כן על ידי השגת התורה וידיעתה באופן שמאירה לאדם במוחו כמו שמש המאירה ביום - בדלים ממנו כל מרעין בישינ שהם דרכי רשעים והרהורי עבירה, כי המזיקים אינם שורים ביום ובמקום ישוב אדם (עי' ברכות ג. וקידושין מ). וכמו כן על ידי התורה שמאירה לאדם כמו יום, נמצא הוא תמיד במקום שהוא ישוב אדם שהיא דרך התורה, ואין יצה"ר יכול לקרב אליו.

גילוי אמיתות היראה הוא שיהיה בן חורין גם מחוץ לבית המדרש

וזה מה שכתוב (דברים ד לו) "וידעתה היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו", כלומר שכפי שיודע הינך בבירור כמו השמש 'ביום' שדרך התורה היא הדרך היחידה, וה' הוא האלהים - 'והשבות אל לבבך', תשיב זאת אל ליבך. והשבה אל הלב היא על ידי תפילין של יד. כי עיקר התכלית בתורה הוא הלב והמעשה, שהוא ענין תפילין של יד, כי תפילין של ראש הם כנגד המחשבה וכנגד אברהם, ותפילין של יד הם כנגד יצחק והלב והמעשה, כמובא בתיקונים (כ-כא) אברהם דא מחשבה יצחק דא מעשה. וענין המעשה הוא שיכניס את כל התורה בכל הסובב אותו, שמלבד מה שמאירה לו התורה כאור השמש לדעת שאין דרך חיים מלבד התורה ובה לבד הוא עלמא דחירותא. וכל מה שהוא חוץ מן התורה הוא סיטרא דמותא שיעבוד ועבדות, צריך שיכניס זה בענין המעשה, היינו שגם כשהוא מחוץ לבית מדרש ובענין המעשה, ידע ויראה איך הכל הוא תורה, ובכל הבריאה הנראית לעיניו אין בה דבר חוץ מן התורה.

כשילמד את התורה מן הלב יהיה סמוך ובטוח שלבסוף ישיג לכל מעלותיה

וכשנותן האדם את החשיבות והבכורה על ענין תפילין של יד, יוכל לידע שישאר תמיד סמוך אצל התורה וילך ויעלה בהשגת התורה וידעתה. כי כשאדם לומד את התורה מן המוח, לבסוף יעזוב את לימוד התורה, אבל כשלומד את התורה מהלב ולא מן המוח, יוכל לידע שהוא הולך בדרך הנכון. והשלימות לזה הוא יעקב אבינו, כי יעקב הלך להוציא את כל הרע מן הלב ולהשיבו, כמ"ש "והשבות אל לבבך", והלך ללמוד תורה במקום לבן דוקא (כי לבן הוא אותיות לב ונ' שערי בינה), וזה מה שאמר (בראשית כח, כא) "ושבתי בשלום אל בית אבי", ושבתי - שישב את הלב והבינה שהם ע"י תפילין של יד, אל בית אבי - להיות כמו הראש והמחשבה שהם תפילין של ראש וכנגד החכמה הנקראת אב, כמ"ש (שמות לא, ו) "יחכם לב" שהוא יחוד חכמה ובינה, וכמ"ש במדרש (רבה ויצא פ' עד) "לב חכם" זה יעקב. וזה (תהלים כג, ו) "ושבתי בבית ה' לאורך ימים", שעל ידי ענין 'ושבתי' יוכל לידע שימשיך להיות תמיד אצל התורה, ותאיר לו כמו השמש ביום גם לעתיד, וזה 'לאורך ימים'.

יעקב אבינו הוא שלימות סוד התפילין

ואברהם ותפילין של ראש, הוא כנגד חודש תשרי שהוא העיבור והמחשבה, יצחק הוא כנגד חודש ניסן עד שבועות שהוא הלידה וענין המעשה, ויעקב הוא כנגד תשרי הבא לאחר ניסן, שהוא שלימות ענין התפילין, כי יעקב היה פועל את כל יחודי התפילין בכל רגע כמובא בזוהר (ס"ת קסב). וזה (ישעיהו כט, כב) "יעקב אשר פדה את אברהם", שבתחילה היה חודש תשרי וגילוי מלכותו יתברך בהעלם ועיבור, שהוא כנגד אברהם ותפילין של ראש, אבל על ידי יעקב שהוא שלימות סוד התפילין, נעשה גילוי למלכותו יתברך

יזכר ורואים בפרשת העקדה שאמר הקב"ה לאברהם את הדבר המנוגד ביותר להבנה האנושית, שיעלה את בנו לעולה. ואברהם אבינו לא חשב והרהר, אלא מיד לקח את יצחק להקריבו. ואם היה אברהם הולך עם עיניו ושכלו, היה חושב שאינו ציווי אמיתי אלא דמיון ומחזה שוא וכו', והיה מעוות ומבין את התורה אחרת. אבל אברהם למד את התורה בלב כמ"ש "כתבם על לוח לבן" (משלי ז, א) כי החכמים האמיתיים לומדים את התורה בלב, ומשפילים את עיניהם ושכלם בפני התורה, שאברהם אבינו לא היה ח"ו רק בעל מצוות ומעשים טובים במס"ג, אלא היה גאון עולם, וידע את התורה כולה קודם שניתנה, והיה חכם עצום כמו שאמרו בבראשית רבה (פרשה מט סימן ב), וניסונו הגדול ביותר היה לידעת ולהבדיל, אם למד את התורה בשכל, שבזה היה הציווי נוגד את מצוות ה' והתורה שלא מקריבים בני אדם לעולה והיה סובר ומקשה וכו', אבל כאן רואים שאברהם למד את התורה בלב, ושמע את דבר השם כמ"ש "אשר שמע אברהם בקולי" (בראשית כו, ה) וכתוב "אשר שמעת בקולי" (שם כב, יח) שאברהם שמע את התורה באזניים והקפיד ללב, שתורתו היתה עם אוזן ולב, ולא עם עינים ושכל (יום ה' ויצא תשע"ח)

הגליון יעמוד לרפואת ישועות והצלחת הרב משה בן דניאל עזיזה, עזרא בן אסתר, משה דניאל בן עזיזה, פבל ניסים בן מרינה, יהודה בן מזל, ר' מאיר בן מרגלית, עמוס דב בן רות, איל בן סימה סבינה, ירדנה בת שושנה שמעה, אפרת חיה בת שולמית, חלי רחל בת שמחה ג'ולייט.

את כל דברי חכמים כמו סומא שהם שמראים לו את הדרך. וכך למדו כל הצדיקים את התורה, שמעו באוזניים והורידו ללב, ועצמו עיניהם מללמוד את התורה על פי השכל. ועמי הארץ מסתכלים בעינים ומעבירים למח, ומפרשים התורה על פי ראייה ולא ע"פ שמיעה כמש"כ בירמיה (ז, כד) "ולא שמעו ולא היטו את אוזנם". כי על ידי שמשתמש בעינים ומעביר למח למקום גבוה ומנסה להשוות את התורה עם שכלו, תורתו נאבדת כי התורה לא יכולה להישאר במוח במקום גבוה. משא"כ כשרוצה לשמוע בליבו ומשפיל מהלב וכנסת בו התורה, כי אין התורה נכנסת אלא למקום נמוך, למי שנמצא למטה, למי שמשפיל דעתו, שכל המתיהר תורתו מסתלקת ממנו כמ"ש בפסחים (ס:).

כשלומד את התורה בשמיעה ומן הלב יוכל להשיג את ידיעתה בזמן קצר

וכל מה שזכו ישראל לקבל את התורה, הוא מפני שהלכו בדרך הזה, כי כל הגויים רצו שתהיה התורה מתאימה לדעתם ומראה עיניהם, אבל ישראל אמרו "נעשה ונשמע" שהכל הוא מהלב ובשמיעה ולא מהשכל ובראיה, כי מעשה הוא מהלב וכנגד תפילין של יד כמ"ש יצחק דא מעשה כנ"ל, והשמיעה היא גם מהלב, והוא היה עיקר הסוד שהשיגו ישראל בקשר שלהם אל התורה ומפני זה זכו הם לקבל את התורה. וכשאדם הולך בדרך זאת יגיע וישיג את ידיעת התורה, ואמרו בתקונ"ז (בדף סד:) על הפסוק "וכל העם רואים את הקולות" (שמות כ, טו), שהקולות אלו המלאכים שהיו נעשים כקולות' שהולכים ופורחים באויר, ובשעה שאמר כל אחד מישראל "נעשה ונשמע" היה אותו הקול והמלאך שורה על פיו ומלמדו את התורה כולה.

עיקר הנסיון שיקבל את התורה בלי להשוותה עם עיניו ושכלו

זה "וכל העם רואים את הקולות", כי היו צריכים לתקן את ענין השמיעה ולהעלותו למדרגה של ראייה, והמשמעות בזה שכל מה שרואה בעיניו שכלו לא יהיה אלא מה ששמע מחכמים, והוא עיקר הנסיון והקושי, שלא יהיו המוחין של האדם שהם כנגד האש ותפילין של ראש, אלא מתוך מה ששמע וקיבל בדרך שמיעה ומן הלב דוקא, כמו שמניחים תחילה תפילין של יד, ועל ידי זה יוכל לראות את כל המציאות על פי העינים של התורה וחז"ל, ולא על פי דעתו ושכלו. וזה מש"כ בדברים (ד, לו) "מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה", שהדרך לראות בכל העולם את האש הגדולה של התורה, ואין אין שום מציאות מלבד דבר ה', שהוא כנגד תפילין של ראש, הוא על ידי שלומד את התורה בקול ושמיעה, שבזה הוא עיקר הנסיון כמ"ש 'ליסרך', היינו לנסות, אם תלך אחר שכלך או אחר דברי חכמים.

כשלומד את התורה בעיניו ושכלו אע"פ שקשור בתורה עובר על דבריה

אבל כשאנו לומד את התורה מן הלב ובשמיעה, נעשה עם הארץ ועובר על מצוות לא תעשה, כי אינו מסלק את שכלו שהשיג בדרך ה' קודם ששומע את דברי חכמים, ואינו הולך בדרך 'נעשה ונשמע', וכן אמרו בזוהר קדושים (פב:) על הפסוק במשלי (ג, לה) "וכסילים מרים קלון" אלין עמי הארץ, שפניו שאינם משתדלים אחר דברי חכמים, ואינם משמשים חכמים, לוקחים לחלקם את הקלון והבזיון, כי אינם יודעים את הדרך בתורה ובתפילה, ולכן אינם נענים בתפילתם כמובא שם, כי כשיגיש לתורה ולחכמים ואינו מבטל תחילה את שכלו ודרכו שלו בעבודת ה', נמצא שאינו בא לקבל את דברי החכם והתורה כמו שהיא, אלא רוצה שדברי החכם יתאימו עם מה שהשיג הוא עד עתה בדרך ה', ושהדברים יתאימו למה שהוא עושה כהדרך הנכון, ובזה הוא מפרש את עצמו מקבלת התורה בדרך ישראל שאמרו נעשה ונשמע, ונדבק באותו הצד של עובדי גילולים שלא רצו לקבל את התורה, וכן אמרו שם בזוהר שהוא שקול כאותם עובדי גילולים שלא התאימה התורה לדרך המוסר שחשבו אותה לדרך הנכון, וכשאדם לא מבטל את שכלו ודעתו שהשיג בדרך ה' בכל פעם מחדש - הוא השורש המביאו לעבור על מצוות לא תעשה, כי בתחילה נדבק באותו צד דעכו"ם שלא רצו לסלק את דעתם בפני התורה, ולבסוף עושה כמעשיהם. משא"כ מי שבא לפני חכמים, ותחילה מסלק את שכלו ודעתו במה שחושב שהוא הנכון בדרך התורה והתפילה - הוא שיוכל לקבל לזכות לידיעת התורה אף בזמן קצר, וכישראל בהר סיני שאמרו נעשה ונשמע, ותיכף לימדום המלאכים את כל התורה, וכן אמרו שם, שאותו אחד ששומע מחכמים 'האי איהו דקביל נעשה ונשמע' יוכל לקבל את התורה.

חלק ישראל בתורה הוא בשמיעה ולב משא"כ האומות רצו לקבלה בשכל

ומה שזכו ישראל לקבל את התורה אינו אלא מפני זה שאמרו נעשה ונשמע, ודוקא אותו הדור אלו הם שזכו לקבלה, מפני שהיה שורשם של כל אותו הדור מעולם היובל כמובא בזוהר בהר (קח:), שהוא כנגד הלב והשמיעה, וכנגד יצחק שהוא ענין 'נעשה ונשמע' כנ"ל, וזה (שמות יט, יג) "במשוך היובל" שפרש"י שהיה זה שופר מאילו של יצחק שהוא כנגד הלב

והשמיעה. ולכן דוקא הם שזכו להמשיך את גילוי התורה בהר סיני, כי היה אותו הדור מעולם השמיעה, וזה היה עיקר הדבר שהיו צריכים לתקן, כי בלא זה לא היו יכולים לשמוע אל משה ולקבל את התורה. והוא הטעם שקבלו את התורה בקולות ובקול שופר כי כל זה הוא כנגד השמיעה, וזה מש"כ "וכל העם רואים את הקולות", כי כל ענינים היה לתקן חטא אדם הראשון, שעל ידי החטא נפגמו העינים וירדה כל הראייה למדרגת שמיעה, ומחטא אדם הראשון אין האדם יכול לראות את הדרך אלא בשמיעה, ועל ידי ששומע את דברי חכמים, שהוא לימוד התורה מן הלב, מגביה את השמיעה למדרגת ראייה, וזה 'רואים את הקולות', שתיקנו את האוזנים ממדרגה של שמיעה בעלמא, לשמיעה שהיא כמו ראייה ממש, שמאמינים ויודעים את דברי חכמים כמו שרואים זאת בעיניהם ממש, ובהקבץ כל עבודה זו, נזכה שיתקנו העינים כמדרגת אדה"ר קודם החטא, כמ"ש 'עין בעין יראו בשוב ה' ציון' שהעינים יוכלו לראות בפועל את גילוי ה' ב"ה, וזה 'עין בעין' ר"ל שלא תהיה הראיה בדרך שמיעה אלא בעינים ממש.

העולם הזה הוא חול וא"א שיעלה לקודש אלא על ידי הגבהת השמיעה למדרגת ראייה

אבל עד שיתקנו העינים שיראו 'עין בעין' את גילוי השגחת ה' יתברך ומלכותו בכל פרט בבריאה, הבריאה היא בבחינת ששת ימי החול, וכל מראה לעינים הוא נסיון אם יראוהו כדברי חכמים ולא כפי השכל והדעת של העולם, וכמ"ש (ישעיהו מ, כו) "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה", אלה בגימט' ל"ו (שהוא ו' פעמים ו') שהוא תיקון כלליות ששת ימי החול על ידי השמיעה, ואמרו בזוהר 'מי' היינו בינה וכנגד הלב ועולם השמיעה כנ"ל, וזה 'וראו מי ברא אלה', שצריך לייחד את הראיה עם דברי חכמים שהם בשמיעה ובזה מעלים את מדרגת ששת ימי החול להכלל בשבת. וכל מה שאדם מוכרח לעסוק בעניני העוה"ז ולעזוב את התורה והתפילה לפי שעה, הוא כדי לייחד את הראיה עם השמיעה, ובכל הסתכלות על העולם בדעת פגום שאינו רואה את הדברים 'עין בעין' כדעת התורה וחז"ל, הוא פגם עינים שעל ידו בא לעבור על מצוות לא תעשה ועברות חמורות כנ"ל בזוהר (קדושים פב:), שבזה שאינו רואה את העולם כפי השקפת התורה, מתחבר בזה לדעת העכו"ם שלא רצו לקבל את התורה בדרך 'נעשה ונשמע'.

בדרך השמיעה יבוא לקיים "וראו מי ברא אלה" אבל בראיה לענין "אלה אלהיך ישראל"

ומאחר שהיה כל ענין אותו הדור, לתקן את ענין השמיעה והראייה, שעל כן אמרו 'נעשה ונשמע', היה בזה גם עיקר הנסיון והקושי שלהם כפי מעלתם ומדרגתם, וכל התכלית שלשמה קבלו את התורה הייתה שיראו בעיניהם את כל הבריאה והמציאות כפי מה שקבלו ממש רבנו, ובשעה שעלה משה למרום, היו ישראל בדומה להכרח האדם לעסוק בעניני העולם הזה, שהוא פורש מלימודו מתוך הכרח לקיום התורה, ובשעה זו היו צריכים לקיים "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה", שבשש השעות שדחקו את השעה, היו צריכים להתבונן 'מי ברא אלה', שהוא תיקון ששת ימי החול ולכלול בשבת, שהיא השביעית וכנגד ארץ ישראל ששומרים בה השמיטה והחודש השביעי שהוא תשרי, שהייתה מלכות ה' בשלימות. אבל הם רצו שתאיר להם התורה בדרך תפילין של ראש תחילה שמאירים לפני האדם כמו השמש, וזה (שם לב, א) "נעשה לנו אלהים אשר ילך לפנינו", ולא רצו ליקח העבודה והנסיון של תפילין של יד תחילה, שהיא עצימת העינים מחיזו דהאי עלמא, ודביקות בתורה בדרך שמיעה, כמ"ש 'וראו מי ברא אלה' וכנגד זה טעו ב'אלה אלהיך ישראל'.

חטא העגל הוא מפני שבעיניהם לא ירד משה מן ההר - שלא ירדה התורה כמים למקום נמוך

זה שאמרו במדרש (שמו"ר פמ"ב ס"ז) אתמול אמרתם 'נעשה ונשמע' והיום 'אלה אלהיך ישראל', כי כל הברית הייתה על קבלת התורה בדרך השמיעה, ודוקא בדרך הזה התורה יורדת ממקום גבוה שהם האוזנים למקום נמוך שהוא הלב, ולכן למרות שהיו למשה עשרה שמות כמובא במדרש (ויק"ר פ"א) נקרא דוקא על שם המים, כמ"ש בשמות (ב, י) ותקרא שמו משה כי מן המים משיתיהו", כי הוא כלליות ענין האמונת חכמים, שצריך שישמע את דבריהם ויוריד אל הלב כמו המים. וזה מה שנרמז בכתוב (שמות לב, א) "וירא העם כי בושש משה לרדת מן ההר", שמאחר שלא ירדה התורה מההר שהוא כנגד האוזן ומקום גבוה אל הלב שהוא נמוך, באו לבקש את העגל. וכל השורש לזה הוא מפני שבדקות כפי גודל קדושתם ומעלתם של אותו הדור, היו מפרשים את מראה עיניהם על פי השכל ולא על פי השמיעה והלב, כמו שכתוב (שמות כד, יא) "ויחזו את האלהים" שהיה בזה פגם בעינים כמ"ש במדרש' (במד"ר פ"ב סי' כה).

² שכתוב בבראשית (פ"ג פ"ז) "ותפכחנה עיני שניהם" והכוונה בזה שקודם הקליקול היו עיניהם של אדם וחוה רואות את השורש והגילוי האלוהי שבכל דבר, אבל לאחר החטא, נפלו מדרגת העינים, שאינם רואות את הגילוי האלוהי, (ובדומה לעובר שבמעי אימו שענינו סגורות, אבל נר דלוק על ראשו ורואה באור הגנוז מסוף העולם ועד סופו, וכשיצא נפקחות עיניו ויותר אינו רואה באור הגנוז). ומאז העינים והאוזנים מנגדים זה לזה, ועל כן אין לנו דיבור ועסק במדרגת העינים כנודע אלא בשמיעה וראיה שבמדרגת האוזנים (יום ה' ויצא תשע"ח).

כשלומד את התורה בעיניו ושכלו אינו מבין את הצורך בבית המקדש ומלכות ה'
ובכל זה רואים שכל מי שהיה סמוך יותר אצל משה היה יותר קרוב לענין הלב והשמיעה, ולא טעה בעגל, כי התורה היא שכל וחכמה אלקית, וכל הוראות התורה ודברי חכמים, הם לתכלית יראת ה' וגילוי מלכותו וכבודו יתברך בבית המקדש, ולכן אינה יכולה להכנס בשכל ומוח מגושם שיש בו תאוות גאווה וכבוד שהולך אחר השיג האדם בעבודת ה', והולך אחר הדרך שהבין הוא את ספרי היראה ודברי חז"ל בתלמוד והזוהר הקדוש. כי כשאדם הולך על פי ראיית עיניו ושכלו ודעתו, אינו יכול לקבל את דברי חכמים על הצורך בגילוי המלכות של מי שאמר והיה העולם, ואין הדבר נתפס בשכלו שיש לו לטרוח ולחפץ בבנין בית הבחירה, ואינו מבין את המשמעות שנברא צריך לעשות נחת רוח לבוראו, ואין שכל יכול לתפוס את מעלתו ומעלת נשמות ישראל ואת קדושת התורה.

בחסא העגל רצו באיש אלהים ששיג להם עולם הזה והבא ולא כמשה שחפץ ביראה וגילוי מלכות ה'

זה מה שאמרו לאהרון (בשמות לב, א) "קום עשה לנו אלהים כי זה משה האיש וגו' לא ידענו מה היה לו", שלא יכלו להבין את הצורך בלימוד ועשייה למען ה' יתברך, ולא יכלו לתפוס בדעתם את התכלית בשבח והמלכת השם ית, וזה לא ידענו מה היה לו, שחשבו שכל דברי משה על המלכות ה' כמ"ש והשבות אל לבבך וגו' הוא מפני שמשה עלה ונתעלה למדרגה שאינה שייכת לכלל ישראל, והראיה ש'בושש לרדת מן ההר' כי עלה למרום ונכלל עם גופו בקדושה עליונה כחנוך שעלה למדרגת מלאך (בזוהר בראשית נו:), ולכן בקשו מאהרון שיתן להם מנהיג שיהיה בו אלהות כמשה שהיה 'איש אלהים' וידאג על צרכיהם בעולם הזה ובעולם הבא, ויהיה זה העיקר ולא שיהיה כבוד ה' ומלכותו העיקר כהדרך של משה (ולכן לא מחו במשה כשטחן את העגל, כי הבינו שטעו בזה כמ"ש הרמב"ן). על כן ציוונו הקב"ה על השמיעה כמ"ש (שמות יט, ה) "ועתה אם שמוע תשמעו בקולי", כדי שדברים שעומדים ברומו של עולם יוכלו להתקבל בלב האדם, ורק אח"כ יוכל להביט בעיניו על העולם, ולתת חשיבות ועליונות לעשיית נחת רוח להש"ת וגילוי מלכותו, וזה מש"כ (תהלים מח, ט) "כאשר שמענו כן ראינו בעיר ה'", שכל הראייה היא על פי שמיעת דברי חכמים, ויכל האדם שהיה לו דעת ומחשבה על עיר ה'.

בחסא העגל ירדה מדרגת יעקב למקום הדינים והולך ונתקן על ידי שמשון בן מנחם

וכשאדם לומד את התורה מהלב, ובדרך שמיעה, מתקן בזה את חטא העגל וחסא אדם הראשון, ולעתיד כשיתקן חטא זה בשלימות, יוכלו לראות את מה שאיננו יכולים לראות בגלות כמ"ש (ישעיהו סד, ג) "עין לא ראתה אלהים זולתך", וכאמור לעיל שמשון נקרא על שם השמש שהיא שמא דקוב"ה וכנגד שיי' דתפילין של ראש, כי שמשון תיקן חטא אדם הראשון (ספר הליקוטים) ועליו נאמר (בראשית מט, יז) "יהי דן נחש עלי דרך שפיפון עלי אורח", כי היה מבטל את זוהמת הנחש, ועליו דוקא התפלל יעקב (שם, יח) "לישוועתך קיויתי ה'", כי שמשון היה מקוה לישועה של ה' שהוא יתברך יוושע כביכול, כי יעקב היה צריך לתקן החודש השביעי שהוא כנגד כלליות סוד התפילין וגילוי המלכות לאחר יציאת מצרים, אלא שמפני חטא העגל כתוב (בראשית כח, י) "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" שייצאה המלכות לגלות ולמקום חרון אף, שהיא מלכות אדום ועשיו, ושמשון שהיה בו ניצוץ מעשיו כנודע, יכל לירד בגבורתו למקום עשיו ולהכניעו, כי היה שמשון גם הוא מצד הגבורות והדינים, שהוא דוגמת הנחש מצד הקדושה כמ"ש "יהי נחש עלי דרך" דא שמשון כמבואר בזוהר ויחי (רמג:) כי היה מהלך ודן את הרשעים המצרים

לישראל לבדו ובלא פחד (וכהנחש שמהלך לבדו - בב"ר פר' צט)
זה מה שאמרו בזוהר בלק (קצד:) שהיה שמשון דן יחידי כיחידו של עולם, כמ"ש "דן ידן עמו כאחד שבטי ישראל" כמ"ש בזוהר ויחי (שם) וזה 'אלהים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות' שבא שמשון מן שמאסוף לכל המחנות, כי שמשון לקח על עצמו להביא את הגאולה לבדו, וזה מה שאמרו חז"ל שהיו כתיפיו ס' אמה, כי היה מתקן את כל ששת ימי החול שיש בהם את פגם הראייה, שהם אלה גימט' ל"ו שהם שש כפול שש וכלליות ימי החול, ולהעלותם ולכוללם בשבת קודש, שהוא תיקון קומת ימי החול שהם י' בכל יום (כי י' הוא חצי קומה אבל י' הוא קומה שלימה כידוע), שלקח על עצמו האחריות להשיב אל ה' את כל הנידחים, כמ"ש 'להשיב יחידים ביתה' שנאמר על הגאולה שיקבץ הקב"ה את כל ישראל, וכפי שבחיו מסר שמשון את עצמו בכל שעה ללחום מלחמות ה', והפיל פחד ואימה על כל החיצונים, כך במותו אמר "תמות נפשי עם פלישתים" שאינו רוצה בחלקו בעולם הבא עד שיבטל את טומאת הרשעים לגמרי מן העולם.

שמשון השיג מדרגה דתפילין של ראש בשלמות והיה מתוקן בעיניו כאדה"ר קודם החטא

והיו עיניו עינים טובות, כי היה נזיר עולם, היינו שלא היה מביט כלל בעולם הזה, כי היה מתוקן בעיניו בשלימות, כמ"ש בשמשון "ומורה לא יעלה על ראשו" (שופטים יג, ה) כי כל ראשו היה היראה שכתוב בתפילין של ראש, כי השיגם בשלימות בתוך ראשו ולא מקיף לראשו, שהוא סוד ר' יבועא גו עיגולא, וכמבואר בדברי רבנו האר"י בסוד הנזיר עולה עד רום המעלות ואין לו מקיף כי הכל בתוך ראשו. והיה שמשון מבטל טומאת בלעם שגם בו נאמר "וילך שפי" כי בלעם הוא עין רעה כמ"ש בזוהר אחרי מות (סג:), שהיה ממשיך הטומאה בעולם שיראו את העולם שלא על פי התורה וחכמים, וכנגד בלעם הוא אברהם שהוא סוד תפילין של ראש ועין טובה כמו שכתוב בפרק ה' באבות, שאינו רואה בעיניו אלא דעת תורה, ושמשון היה טוב עין כי הוא כנגד השמש ותפילין של ראש. ולכן לא היה אדם בעולם שהיה יכול לומר (שם יד, ג) "כי היא ישרה בעיני" מלבד שמשון, כי שמשון היחיד שנקרא ע"ש השמש שהיא ש' דתפילין של ראש כי היה מתוקן בעיניו בשלמות, והשיג את מראה העינים כאדם הראשון קודם החטא, וזה שאמרו בסוטה (י:) שהיה שמשון חיגר, כי כתוב "רגליה יורדות מות" (משלי ה, ה) אבל שמשון לא היה לו שייכות בסיטרא דמותא, ולא היו רגליו נוגעות בארץ ובדרך בני אדם. אבל הקפידו חז"ל על דרכו של שמשון, כי כנ"ל עד שניגאל אין לנו רשות לדבר במדרגת העינים והשגתם, אלא בשמיעה לבדה.

מאחר שהלך שמשון אחר עיניו ותפילין של ראש היה צריך לשוב ולתקן עיני תפילין של יד

ומפני שהלך אחר עיניו היינו תפילין של ראש, היה צריך לתקן זאת ע"י תפילין של יד תחילה שהם עצימת העינים מחזו דהאי עלמא, ועל כן סימו הפלישתים את עיניו, וכתוב בשופטים (טז, כ) "ויהי המתים אשר המית במותו רבים מאשר המית בחייו" כי בזה הוציא את כל הטוב שעשה עשיו לפני יצחק ונכלל ביצחק שהיה גם הוא סומא וכנגד תפילין של יד, שהיא דרך השמיעה ולא דרך הראייה, וביטל את כל המשחיתים שנבראו על ידי הקדושה שנפלה למטה במלכות אדום בסוד "ויהי טוחן בבית האסורים" (שם כא), ושלימות סוד התפילין יהיה לעת"ל שינקום שמשון מן הגויים את עינו השנייה, שהוא שלימות סוד התפילין של יד, ויזכו הכל לראות את מלכות ה' "עין בעין" שהיא בראיה ולא בשמיעה לבדה.

³ כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו ושלשה דברים אחרים מתלמידיו של בלעם הרשע עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו

בשורה משמחת

לבקשת רבים ניתן לשמוע בקו 'שיעורי הינוקא' עובדות והנהגות מחיי ואורחותיו של הגאון הינוקא מו"ר שליט"א בשלוחה 4 מאת הגאון הרב יחזקאל צמח שליט"א ות"ח נוספים. וכן בשלוחות המאזינים שלוחה 6. כמ"כ ניתן להאזין לשיעורים האחרונים ומאמר יומי.

מספר הקו 02-5-306-506

האזינו ותחי נפשכם

לציבור הקוראים היקר

הדפסת העלון כרוכה בהוצאות רבות, העלון יוצא בצמצום והביקוש עצום.

ניתן לתרום בעמודות נדרים פלוס לעמותת יד להועיל עבור 'משולחן שלמה', ולציין ההקדשה.

או בהעברה: בנק: מזרחי טפחות (20) סניף: 417 (גאולה) מס' חשבון: 521025 שם העמותה: 'יד להועיל' - עבור העלונים, ולציין את שם ההקדשה.

בשורה משמחת לרבים המבקשים.

בס"ד יצא לאור קונטרס מאור תורתו ושיעוריו של

רבינו הגאון הינוקא שליט"א בעניין תורת הרשב"י יום ל"ג בעומר.

הקונטרס כולל כמה משיעוריו של רבינו שליט"א

מעניני דיומא שמסר רבינו במשך השנים וכן

שיעורים מימי בחורו ונערותו.

ניתן להשיג אצל הנציגים בכל רחבי הארץ, את

המיפוי המפורט ניתן לשמוע בקו שיעורי הינוקא

שלוחה 4

הרכזים הראשיים:

לאזור המרכז: הרב יוסף חיים קאשי 053-3917364

דרום: הרב אלחנן פרץ - 0583244035

ירושלים: ר' משה מאיר - 0533156131

צפון: הרב בניהו דרעי - 0502760538

